

Jat. 13. 4. 1950.

Kertomus kiikaisen Panehiasta löydetyistä pronssimiekan KM12243 löytöpaikan tarkastuksesta.

Käydessäni kesäkuun puolivälissä v. 1949 Salakunnan maas-
kunta tiilon myöntäjien varain kiikaisen Panehiassa tarkoituk-
sella tultua Vars. Juvon suuri hidenkuis, josta ei kuitenkaan
tullut mitään varojen vähyden takia, toi maanvilj. Kajo Ruohola
(os. Panehiä) ahdellijoittaneelle löytämisestä pronssimiekan (KM12243),
jonka lahjoitti kansallismuseolle. Hän oli löytänyt sen kesä-
kuun alkupäivinä 1949 kiikaisen Panehian Ruoholan talon
maalla, asemi rakennuksesta n. 50 m suunnilleen länteen ole-
vasta vareesta, sen länsipuolella kivä ohraavaan rakennus-
piikki.

k.o. vare, joka sijaitsee Ruoholan talon navetan takana pie-
nellä kalliokumpulla, on nähtävästi sama, joka mainitaan
Lindelöfin luettelossa SMYA XXVII, s. 179:

1. Ruoholan talosta parikymmentä m NW on talon piikki pihalla
ylävällä loukomaalla pyöreä vare, läj. m. 18 m, yli 3 m
korkea, sammutunut. Pohjalla kirkemättömänä säilynyt.
Muuta varella Ruoholan talon välittömässä läheisyydessä
ei ole, jolinko „miehka vareen“ täytynee olla sama kuin Linde-
löfin kuvaama. Sen sijaan Ruoholan lamomestuksessa, talosta
n. 150-200 m suunnilleen koilliseen on pienellä, matalalla kallio-
kumulla suuren puoleinen vare, kirkemätön, ja vieressä ainakin
3 piikää varella. „suuri“ vare ei ole lähelläkään niin iso kuin se,
mistä miehka löytyi.

Pronssi-miekkä oli siis löylynyt mainitusta Ruoholan
navelan takana olevan nuoren varren launi-reunalla. Paikalla
käydessäni näkyi siltä kohtaa, mistä muutama kivi oli otettu
- löyläjä oli heti lopettanut enemmän kivien ottoa, kun miekkä
paljastui - arkun tapaisla: suurehkoja kiviä seinämänä, kivi-
laalla kallona. Arkun pää, joka oli näkyvässä, oli kapea, noin
1/2 m leveä ja miekkä oli löylynyt arkun päässä kohdalla pyölyvä
kivien välissä kärkeä ylöspäin. Se ei ole siis kunnostus varri-
naisen hautausmaahan, vaan on joko kätetty tai jätetty va-
reeseen jälkeksi, ellei kukaan myöskään ole jokin erikoinen pöytä.
- Arkun muunta, mikäli siltä sen päässä perustella voi määritellä,
vaiduttu polyris-eteläisellä, ja miekkä oli siis sen eteläpuolella.

Toivoitavana olisi, että k.o. vare voitaisiin jossakin vaiheessa
tutkia, koska se löytyisi takia saattaa haukuttella ulkomailla
penkoamaan sitä lisää. Ruoholan isäntä tosin lupasi olla puoli-
tunnilta vareeseen, mutta parempi varo kuin katua.

*

Tässä yhteydessä mainittakoon vielä erästä keinovalaisesta
vareesta, joka sijaitsee kunkin Panehaan Heinilän talon maalla,
pellon puolella. Se on laavalloman muuri, millä Vare-jumman peroinen,
mutta koolla pellolla ja ympäristössä olluista kivistä - kertoi
juholan isäntä maanvilj. Tolvi. Heinilän isäntä oli kuulemma
koonnut sen, "jota haunuttu maahan olii hautausmaahan merkki".
P.o. Heinilän vare näkyy muistakseen Vare-jumman suurelle vareelle,
mutta se eroaa oikeista vareista juskettavan värinstä takia, oikeat,
aluperäiset ovat harmaita.

Lisättäköön vielä, että edellä jiteerattuna Leindelöfin künden kinas-
luettelossa siv. 179 on maininta, että "Heinilän talon arkunnavan

alla on kartoituksen mukaan hävitetty väre, joita oli ollut paavinien
arkkien sisällä." Näin ollen saattaa mainittu uusi väre olla jaden-
nethä juuri tuon häviöneen väreun korvauskaksi, ja ehkä juun-
nilleen samoille main, mistä oikes on alunperin sijainnut.

Helsingissä huhtikuun 13 p:nä 1950

Ville Luho